

Getting out of the rut

Shiur# 452 | Jan 20th 2024

Riddles of the Week

מדבר קדמות מערכת ח אות ג

חשך כשיבא המשיח יהיו ט"ו ימים חשך כחשך מצרים וימותו הרשעים זהר הקדוש פ' שמות על פסוק כי הנה החשך יכסה ארץ דף ו':

זיאמר ד' אל משה בא אל פרעה (י—א)

לא נאמר „לך אל פרעה” כי אם „בא”, משום שאין הולכים מאת השם יתברך, שכן „מלוא כל הארץ כבודו” ויאה איפוא יותר הבטוי „בוא” שפירושו: בוא אתי, כי אתך אני. (בשם הה"ק מקוצק ז"ל)

לא ראו איש את אחיו ולא קמו איש מתחתיו (י—כג)

החושך הגרוע ביותר הוא, כאשר איש אינו רוצה לראות את אחיו בצערו ולהושיט לו עזרה. ברם, התוצאה היא, שכאשר אדם מתעלם מדחקו של חברו אין הוא עצמו יכול למוש ממקומו — „ולא קמו איש מתחתיו...” (חדושי־הרי"ם)

מלבי"ם פרשת בשלח פרק טו פסוק כו

ויאמר אם שמוע תשמע וכו' כל המחלה וכו'. כי המחלה ששם במצרים לא היתה מחלה טבעייתית רק נסיית שבא בסבת חולי נפשם, שע"י חולי נפשם במעשים רעים ומשוקצים, הכה ה' אותם בתחלואים יוצאים מגדר הטבע שאין להם רפואה, כי תחלואים טבעיים רובם יש להם רפואה, ואם ישמעו לקול ה' ולמצותיו וחוקיו שהודיע להם, שהוא העץ שהורה ה', ימתקו המים הרעים, ר"ל חולי נפשם, ולא יוכו עוד בתחלואי מצרים, שעד עתה דבקו במדוי מצרים הרעים ע"י שהלכו בדרכם הנשחת ולא היתה רפואה לחלים בדרכ הטבע, כי אני ה' רפאך, ברפואה שלמעלה מן הטבע כמו שנרפאו המים ע"י עץ מר. והנה מדוי מצרים אין להם רפואה כמ"ש יככה ה' בשחין מצרים אשר לא תוכל להרפא, אבל בישראל הקדוש ברוך הוא מקדים תמיד רפואה למכה, שזה נכלל במ"ש כי אני ה' רפאך, ר"ל שלפני המכה אקדים תמיד הרפואה, והטעם בזה כשהשם מכה את מצרים תכלית המכה הוא כדי להכות לא כדי לרפאות, אבל כשמכה את ישראל, אין המכה למען הכות, רק כדי לרפאות חולי נפשם, וה"ז דומה כרופא הבא להקיז דם שמכין תחלה הסממנים והתרופות לעצור את הדם, כן יקדים ה' תמיד רפואה למכה, וז"ש שכל המחלה אשר שמתני במצרים שהיה תכליתה כדי להכות, לא אשים עליך, כי אם אכה אותך, יהיה זה מצד שאני ה' רפאך, יהיה זה לרפואה אל חולי הנפש. והנה הודיע להם שהתורה והמצוות שצוה ה' לבני ישראל לא היו הצווים כדרך האדון המצוה אל עבדו, רק כדרך הרופא המצוה את החולה, רצוני שהאדון המצוה אל עבדו באו הצווים לצורך האדון המצוה שיעבוד עבודתו, ואם יעבור על פקודתו ויעניש אותו, אין העונש מקושר עם חטאו, רק העונש תלוי ברצון האדון וחרון אפו בו על שלא עבד עבודתו הראוי, אבל הרופא המצוה את החולה באו הצווים לצורך החולה שנצטווה, ואם יעבור על פקודתו העונש רצוף בהחטא עצמו לא בהרופא, וכן המצוות שצוה ה' אותנו אינם לצרכו רק לצרכנו לרפאות חולי נפשנו, ואם נעבור על מצותיו העונש רצוף בהעברה עצמה, וז"ש אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך, [שכבר בארתי שיש הבדל בין שמע בקול ובין שמע לקול, ששמע בקול הוא קבלת הדברים, ושמע לקול מציין ששומע לשכל מליו], ר"ל שתשמע מצד שתראה שהמצוות הם להנאתך ולטובתך, ותעשה הישר בעיניו מצד שהוא הישר והטוב ובזה תאזין למצותיו, שהם המצוות שיש להן טעם, ושמרת כל חקיו הם אלה שאין להם טעם, אז תרויח כי כל המחלה אשר שמתני במצרים לא אשים עליך, כי המצוות והחקים הם ארוכה ומרפא שלא ידבקו בך מדוי מצרים הרעים שהיית עלול להם, כי אני ה' רפאך, במצוות שאני נותן לפניכם איני כאדון המצוה אל עבדו לצרכו, רק כרופא שצוויי בהנהגת החולה הם לצורך החולה, וכששומע אל הרופא יהיה בריא אולם, וכשממרה מצותיו הכין לו כלי מות:

Rabbi YY Jacobson

תניא ליקוטי אמרים פרק לד

וכה"ג איתא בזהר בכיה תקיעא בלבאי מסטרא דא וחדוה תקיעא בלבאי מסטרא דא:

פניני רבינו הגרי"ז עמוד רמד

והכוונה לדברי הגמרא במנחות (כ"ט:) בשעה שעלה משה למרום מצאו להקב"ה שיושב וקושר כתרים לאותיות (פרש"י, כגון התגים דס"ת). אמר לפניו, רבש"ע, מי מעכב

על ידך. אמר לו, אדם אחד יש שעתידי להיות בסוף כמה דורות, ועקיבא בן יוסף שמו, שעתידי לדרוש **על כל קוץ וקוץ** תילין תילין של הלכות וכו'. ולפי פשוטו הכונה שר"ע היה דורש על התגים. והדרשנים באירופא היו רגילים לומר – על דרך הדרש – שבכל מקום שהנכרים או שונאי התורה היו זורקים קוצים נגד דיני התורה, לא היה דרכו של ר"ע לדבר באופן אפולוגיטי, אלא אדרבא, לדרוש על הענין שהוא תלי תלים של הלכות, ודקדק בהם במיוחד, ולהוסיף עוד לימוד ועוד עיון. ולא הרגיש צורך לחוש למה נחשב לנכון על פי פוליטיקה (פוליטיקל"י קארעק"ט).

שמות רבה (פרשת שמות) פרשה ב סימן ה

ירא מלאך ה' אליו, הה"ד אני ישנה ולבי ער, אני ישנה מן המצות ולבי ער לעשותן, תמתי בסיני שנתממו עמי בסיני ואמרו (שמות כד) כל אשר דבר ה' נעשה ונשמע, א"ר ינאי מה התאומים הללו אם חשש אחד בראשו חבירו מרגיש כן אמר הקדוש ברוך הוא כביכול (תהלים צא) עמו אנכי בצרה, ד"א מהו עמו אנכי בצרה כשיש להם צרה אינם קוראים אלא להקב"ה, במצרים ותעל שועתם אל האלהים, בים ויצעקו בני ישראל אל ה' וכאלה רבים, ואומר (ישעיה סג) בכל צרתם לו צר, א"ל הקדוש ברוך הוא למשה אי אתה מרגיש שאני שרוי בצער כשם שישראל שרוים בצער הוי יודע ממקום שאני מדבר עמך מתוך הקוצים כביכול אני שותף בצערך.